

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 404/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om tillväxt- och småföretagarnas svårigheter med att få finansiering

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 404/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Saku Nikkanen /sd:

Vad ämnar regeringen på kort sikt göra för att underlätta att tillväxt- och småföretagarna får finansiering, och vad ämnar regeringen på lång sikt göra för att utreda nya konkreta metoder som underlättar att företagen får finansiering och som således permanent får fart på Finlands tillväxt?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Även om situationen för företagsfinansiering i Finland i princip är ganska rimlig särskilt jämfört med de övriga europeiska länderna, förekommer det strukturella brister på marknaden, till exempel problem med otillräckliga garantier, dålig återbetalningsförmåga, brist på finansiering på villkor för eget kapital och på alternativa finansieringskanaler. Dessa faktorer gör det särskilt svårt för mikro-, små- och tillväxtföretag att få finansiering. Regeringen satsar på en kontinuerlig utveckling av företagsfinansiering som en del av tillväxtpolitiken eftersom tillgången till finansiering är en av de mest centrala faktorerna för att stärka den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen.

Regeringen strävar på kort sikt efter att avhjälpa dessa flaskhalsar med ett aktivt och noga riktat metodurval för offentlig finansiering, bland annat med ett nytt pilotförsök med mikrolån, flexibilitet och utveckling av Finnveras lån och garantier samt nya EU-finansieringsinstrument. Målet på längre sikt är strukturella reformer, såsom stärkande av riskkapitalmarknaden, införande av automatiska garantimodeller, lockande av internationella investerare till Finland och diversifiering av finansieringsområdet. Dessutom bereder arbets- och näringsministeriets (ANM) förvaltningsområde kontinuerligt nya handlingsmodeller, utreder praxisen i jämförelseländerna och utvecklar EU-samarbetet bland annat genom InvestEU-programmet så att företagens tillväxt och internationalisering kan tryggas. Finansieringslösningarna utnyttjar flexibelt både nationella och EU:s alternativa finansieringskällor.

Den offentliga finansieringen har till uppgift att komplettera marknaden i situationer där privat finansiering inte räcker i sig eller inte riktas mot marknaden på grund av höga risker. Instrumenten

ska riktas mot tydliga marknadsbrister, såsom otillräckliga garantier eller bristen på finansiering på villkor för eget kapital. De offentliga aktörerna inom arbets- och näringsministeriets (ANM) förvaltningsområde – Finnvera Abp, Finlands Industriinvestering Ab, Business Finland och NTM-centralerna – fungerar som riskdelare och möjliggörare så att flaskhalsar för företagens tillväxt kan åtgärdas. Finansieringen ska vara flexibel och kompletterande, inte snedvrída marknaden, och dess betydelse framhävs särskilt i små företag och tillväxtorienterade företag, vid ägarbyten samt i riskfyllda innovativa projekt. För att åstadkomma tillväxt effektivteras samarbetet mellan specialfinansieringsbolagen och ämbetsverken inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde kontinuerligt.

Regeringens riktlinjer för att främja företagande och finansiering

Regeringsprogrammet ”Ett starkt och engagerat Finland” framhäver företagandets betydelse vid stärkandet av den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen. Ett viktigt prioritetsområde är att förbättra tillgången till företagsfinansiering för att stödja tillväxt, innovationer och internationalisering. I statsrådets principbeslut om företagande från hösten 2024 finns riktlinjer för att den offentliga finansieringen kompletterar marknaden, fördelar risken och stöder företagen i olika skeden av livscykeln. Målet är att skapa en tydlig finansieringsbana, mångsidiga instrument och ett nära samarbete mellan aktörerna (NTM-centralerna, Business Finland, Finlands Industriinvestering Ab, Finnvera). Principbeslutet innehåller 19 åtgärder, varav tre gäller utvecklingen av den offentliga finansieringen. I åtgärderna ingår lagstiftningsreformer, nya handlingsmodeller och förstärkt EU-samarbete.

I sysselsättningspaketet för budgetförhandlingarna under hösten 2025 drog regeringen upp riktlinjer för konkreta åtgärder för att främja företagandet, i synnerhet för att underlätta mikroföretagarnas tillgång till finansiering och ägarbyten. Arbets- och näringsministeriet bereder ett öppet samråd där det samlas in konkreta förslag för att genomföra dessa skrivningar. Dessutom ska det utredas jämförelseländernas modeller som stöder företagandet (t.ex. Estlands företagarkonto) och deras lämplighet för Finland. Utredningen omfattar finansierings- och servicemodeller i Estland, Nederländerna, Sverige och Danmark, och målet är att identifiera de bästa förfarandena för att främja företagandet och finansieringen i Finland. Utredningen blir färdig våren 2026 och dess konkreta åtgärdsförslag kommer att stödja målen i regeringsprogrammet och budgetförhandlingarna.

Finnveras produkter för att främja finansiering för tillväxt- och småföretagare

Finnvera erbjuder små- och tillväxtföretag lån, garantier och exportfinansiering som kompletterar bankfinansiering och underlättar investeringar, tillväxt och internationalisering. På kort sikt har tillgången till finansiering förbättrats med flera konkreta åtgärder. Den övre gränsen på 100 000 euro för företagarlånet har slopats och användningsändamålet har gjorts mer flexibelt för generationsväxlingar och ägarbyten. Användningen av juniorlånet (tillväxtlånet) har utökats för att

stödja tillgången till banklån i situationer där det egna kapitalet är otillräckligt. Dessutom har den övre gränsen för garantin för små och medelstora företag höjts till 200 000 euro och användningen har utökats till affärs- och fordonsköp. Finansieringen av innovativa tillväxtföretag har stärkts genom en riktad handlingsmodell för risktagande och ett specialiserat team. Marknaden har diversifierats genom att införa InvestEU-digitaliserings- och innovationslån utan säkerhet samt klimat- och miljölån (högst 2 miljoner euro, sammanlagt programmet på 400 miljoner euro).

Finansiering för mikroföretag stöddes genom ett pilotförsök med mikrolån 2024–2025. Dessutom har man börjat stödja exporten av små och medelstora företag med direkta exportkrediter vid transaktioner under 20 miljoner euro, och finansieringsutbudet har ökats genom att utöka garantisamarbetet att omfatta nya finansieringspartner.

På längre sikt bereder Finnvera nya lösningar med vilka tillgången till finansiering ytterligare underlättas och diversifieras marknaden. Dessa åtgärder omfattar till exempel införande av automatiska garantier, som påskyndar finansieringsprocesser och minskar bankernas kostnader, samt eventuell indikativ garantioffert före förhandlingar om banklån vilket däremot gör det lättare att konkurrensutsätta bankerna. Dessutom utnyttjas nya EU-/InvestEU-program för riskfördelning och diversifiering av finansiering. Finnvera har också beredskap att genomföra riktade låneprogram för att åtgärda de identifierade marknadsbristerna. På lång sikt är den mest hållbara lösningen att påskynda den kommersiella finansieringen med metoder för riskdelning då den offentliga finansieringen kompletterar marknaden och inte stör de privata finansiärernas verksamhet.

I Finnveras pilotförsök för mikroföretag (10/2024–3/2025) beviljades 20 miljoner euro till cirka 440 företag. I besluten var det genomsnittliga lånebeloppet 43 400 euro. Finansieringen gällde i huvudsak driftskapitalet och maskin- och utrustningsinvesteringar. Lånen beviljades till över 50 sektorer, mest till detaljhandeln, programmeringsområdet och förplägnadsverksamheten. Utredningarna av det lånförsök för mikroföretag som avslutades i mars 2025 har blivit färdiga. Enligt dem har i synnerhet tillväxt- och internationaliseringsorienterade företag samt mindre företag med färre än fyra anställda och de yngsta mikroföretagen som varit verksamma i högst fem år svårigheter med att få finansiering från banker för åtgärder som tillväxten kräver. Finansierings-svårigheterna drabbar också nystartade företag.

Finnvera startar låneprogrammet för mikroföretagens tillväxtprojekt på nytt. Finansieringen utlyses i februari, och man kan ansöka om lånet fram till utgången av juli 2026. För att tillväxtpotentialen för förnyande och lönsamma idéer inte beror på finansieringen, kan Finnveras lån nu också sökas av företag som inte ännu har upprättat sitt första bokslut.

Utvecklingen av riskkapitalmarknaden och Finlands Industriinvestering Ab:s nya strategi

Riskkapitalmarknaden är en nyckel till företagens tillväxt eftersom finansiering på villkor för eget kapital behövs särskilt i tillväxtfasen. Kapitalinvestorare medför förutom kapitalet även kompetens och nätverk till företag och de företag som de äger växer snabbare än jämförelseföretag.

Den finska riskkapitalmarknaden har på det stora hela utvecklats under de senaste åren, men de ligger fortfarande efter exempelvis jämfört med Sverige: fondernas och placeringarnas storlek är mindre och insamlingen av pengar fokuserar på inhemska investorer. Regeringens mål är att skapa en internationellt attraktiv verksamhetsmiljö, bland annat genom en ny fondmodell och genom att öka andelen utländska investorer.

Statens riskkapitalverksamhet har koncentrerats till Finlands Industriinvestering Ab. Enligt den nya investeringsstrategin investerar bolaget 2025–2029 cirka 1,8 miljarder euro i tillväxtföretag och fonder, vilket katalyserar uppskattningsvis 12 miljarder euro privat finansiering på marknaden. Genomförandet av strategin har inletts genom investeringar på över 400 miljoner euro i tillväxtprojekt varav de flesta stöder försvarsförmåga, energisjälvförsörjning och en ren omställning.

Finlands Industriinvestering Ab strävar efter snabbare tillväxt genom marknadsbaserade investeringar där hävstångseffekten av privata pengar har varit fem gånger större jämfört med Finlands Industriinvestering Ab:s investering. I Finland har hösten 2025 bildats den största venturefonden (400 miljoner euro), och Finlands Industriinvestering Ab har lanserat ett tillväxtprogram på 300 miljoner euro som ingår i strategin för teknikföretagens skalningsfas och industriella investeringar. Finlands Industriinvestering Ab utökar också sitt investerarnätverk och tar fram nya finansieringsmodeller för att öka tillväxten.

Förutom riskkapitalfonder kompletteras marknaden av businessänglar, familjeföretagens placeringsfonder ("Family Office") och storföretagens Corporate Venture Capital-verksamhet. Det pågående programmet med businessänglar och saminvesteringsfonder på 30 miljoner euro har varit ett effektivt sätt att överföra finansiering från privatpersoner till tillväxtföretag i tidiga skeden.

Business Finlands FoUI-finansiering

Förnyade Business Finland blickar mot den kommande strategiperioden från och med ingången av 2026. Målet är att skapa välstånd och välfärd, bland annat genom att påskynda förnyelse av företag och hållbar tillväxt. Den nya strategin syftar också till att öka produktiviteten i företagen. Business Finlands roll inom forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU) kommer att stärkas ytterligare genom ökande bevillningsfullmakter.

I regeringens budgetproposition för nästa år är finansieringen av FoU-verksamheten sammanlagt cirka 3,17 miljarder euro. Detta motsvarar en ökning på 255 miljoner euro jämfört med det totalbelopp som budgeterats för 2025. Största delen av den eftertraktade FoU-finansieringen riktas via Business Finland till tillväxtföretag för att stärka deras tillväxt på lång sikt, produktivitet och förnyelseförmåga. Business Finlands fullmakt som är riktad till FoU-verksamheten ökar jämfört med 2025 med över 100 miljoner euro 2026 sammanlagt till 747 miljoner euro.

Regeringens sparåtgärder påverkar också Business Finland. I regeringens budgetproposition för 2026 föreslogs att övriga fullmakter att bevilja understöd än de som gäller FoU-verksamheten eller stödet för det audiovisuella området minskas totalt med 27 miljoner euro jämfört med 2025. I och med att innovationsfinansieringen minskar riktas Business Finlands finansieringsfullmakter i allt högre grad till FoU-projekt som på lång sikt har de mest betydande effekterna på konkurrenskraften.

Business Finland strävar efter att lindra effekterna av nedskärningarna i innovationsfinansieringen. I FoU-projekten kan också inkluderas åtgärder som stöder utnyttjandet av den lösning som tas fram inom projektet, såsom kund- och marknadsanalyser samt utveckling av organisationens verksamhet eller ledning. Under beredning finns också en ny FoU-finansieringstjänst med låg tröskel särskilt för startup-företag, och avsikten är att inleda tjänsten i början av 2026.

Business Finland har under de senaste åren ökat sin finansiering för unga tillväxtföretag. FoU-finansieringen för unga tillväxtföretag har under det pågående året varit över 70 miljoner euro vilket motsvarar 35 procent av FoU-finansieringen för små och medelstora företag. Målet skulle vara att bevara de mest effektiva innovationsfinansieringstjänster som är avsedda för de mest potentiella startup-företagen under 5 år. Sådana finansieringstjänster är finansiering för unga innovationsföretag och ”Deeptech Accelerator”-finansiering med hjälp av vilka ett startup-företag kan stärka sitt team, utveckla sin affärsmodell och tillväxtstrategi samt sikta mot ny internationell marknad och satsa på att öka affärsverksamheten. Under de senaste åren har genom dessa finansieringstjänster finansierats typiskt cirka 30 nya startup-företag. Genom stegvis finansiering har man kunnat uppfölja företagets framsteg och uppmuntra till betydande tillväxt.

EU:s marknadsbaserade finansieringsprodukter (InvestEU)

EU:s garantiinstrument för små och medelstora företag och tillväxtföretag har utnyttjats aktivt i Finland via banker och Finnvera. Sedan 2015 har Europeiska investeringsbanksgruppens (EIB) garantiprogram möjliggjort bankfinansiering på cirka sju miljarder euro för finländska företag. Ett bra exempel är programmet ”Sustainability Guarantee” på en miljard euro som inleddes i juni 2024. I programmet tillhandahåller Europeiska investeringsfonden (EIF) och åtta finländska banker finansiering för hållbara investeringar för små och medelstora företag och bostadsaktiebolag. Under 2024 allokerades genom EIB-gruppen ett rekordbelopp på 2,3 miljarder euro till Finland; under tidigare år har beloppet varit ungefär en miljard. Det bör dock observeras att de finländska

bankerna utnyttjar riskdelningen av EU-finansieringen för mikroföretag i en mycket liten utsträckning.

Enligt kommissionens förslag sammanställs i Europeiska konkurrenskraftsfonden som ingår i EU:s fleråriga budgetram 2028–2024 (MFF) i fortsättningen EU:s garantimekanismer, inklusive den nuvarande InvestEU, lån, riskkapital och garantier för att stödja privata och offentliga investeringar. I detta sammanhang är det också viktigt att utreda möjligheter för mikrofinansiering så att de minsta företagen och aktörerna i inledningsskedet ännu effektivare kunde dra nytta av EU-instrument. Finansieringsprogrammen skulle även i fortsättningen genomföras av kommissionens partner, såsom Europeiska investeringsbanksgruppen, samt nationella finansinstitut (i synnerhet banker) och nationella specialfinansinstitut.

EU:s forsknings- och innovationsfinansiering

EU:s ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa finansierar företagens produktutveckling, skalning av innovationer och internationella tillväxt samt forskarnas toppforskning, utbildning och internationella rörlighet. Finländarna har varit framgångsrika i utlysningar med procent som är bättre än genomsnittet, och redan nästan 700 finländska organisationer har beviljats finansiering från Horisont Europa.

Finlands totala belopp under programmets första fem år har ökat till cirka 1,4 miljarder euro. Även om universitet och forskningsinstitut beviljas merparten av Horisont-finansieringen, har små och medelstora företag varit mycket framgångsrika: de har beviljats finansiering på cirka 190 miljoner euro, vilket är dubbelt så mycket som det belopp på 94 miljoner som storföretagen får. De små och medelstora företagen har varit framgångsrika i Europeiska innovationsrådets (EIC) ”Accelerator”-acceleratorfinansiering.

EUTI, det nationella kontaktkontoret som fungerar i anslutning till Business Finland, tillhandahåller alla företag kostnadsfria offentliga rådgivningstjänster som syftar till att främja finländarnas deltagande och framgång i Horisont Europa-utlysningar.

Finansiering från NTM-centralerna

NTM-centralerna kompletterar marknaden genom att tillhandahålla utvecklingsunderstöd för företag, särskilt för små och medelstora företag och nya företag, vars finansieringsutmaningar oftast är störst. Understödet stödjer tillväxt, internationalisering, förnyelse och kolsnålhet, och med hjälp av det kan genomföras utvecklingsprojekt som omfattar till exempel utveckling av produkter och tjänster, stärkande av affärskompetens samt införande av ny teknik.

Finansieringen är en del av EU:s program för regional- och strukturpolitiken, och dess årliga totalbelopp är cirka 100–150 miljoner euro, med fokus på östra och norra Finland. Förutsättningen

för att bevilja understödet är att företaget bedöms ha förutsättningar för lönsam verksamhet och projektet har en betydande inverkan på utvecklingen av företaget. På så vis fungerar NTM-centralernas finansiering som en del av regeringens övergripande strategi vars syfte är att underlätta tillgången till finansiering och stärka företagens tillväxtmöjligheter.

Teknologiska forskningscentralens forskningsbaserade spin-off-företag

Teknologiska forskningscentralen har som mål att uppnå den största möjliga globala påverkan med hjälp av de tekniker och lösningar som företaget tagit fram. En av de mest centrala metoderna att uppnå detta är att kommersialisera forskningen genom högklassiga spin-off-företag.

VTT LaunchPad, som lanserades 2019, är en företagskuvös för ambitiösa spin-off-företag som strävar efter att lösa globala utmaningar med teknik. LaunchPad syftar till att utveckla startup-företag som baserar sig på Teknologiska forskningscentralens immateriella tillgångar, lämpar sig för riskfinansiering och är internationellt skalbara. LaunchPad sammanför Teknologiska forskningscentralens forskare, tekniker och IPR med affärsexperter och placerare.

VTT LaunchPad fokuserar särskilt på kommersialisering av forskningsbaserade innovationer vilket har varit en av flaskhalsarna i Finlands innovationssystem. Företagande som baserar sig på vetenskap är mycket viktigt för Finlands ekonomi: förutom intäkter skapar dessa företag också i större utsträckning nya idéer och möjligheter inom olika branscher.

Teknologiska forskningscentralen har tillsammans med Finlands startup-gemenskap utarbetat rapporten ”VTT spin offs report” enligt vilken det långsiktiga forskningsarbetet har omvandlats till teknikföretag: dessa lockar riskkapitalinvesteringar, skapar arbetsplatser med hög produktivitet och ökar privata investeringar i forsknings- och utvecklingsverksamheten. Rapporten tar fram den betydande effekten av Teknologiska forskningscentralens över 60 spin-off-företag: företagen samlade finansiering på över 1,2 miljarder euro och ökade det sammanlagda antalet anställda från färre än tio till nästan 900 personer. Företagen med utgångspunkten i Teknologiska forskningscentralen tar fram innovativa lösningar till exempel inom livsmedelsproduktion, kvantdatorteknik och bioteknik.

Finansieringsåtgärder i programmet för tillväxtföretagande

Programmet för tillväxtföretagande (21.5.2025) fokuserar särskilt på att förbättra finansieringen för medelstora och tillväxtorienterade företag så att internationalisering, FoUI-verksamhet, utveckling och förnyelse är möjligt.

Syftet med programmet är att åtgärda marknadsbrister med hjälp av offentlig finansiering och intensifiera i synnerhet samarbetet mellan aktörerna vid arbets- och näringsministeriet (Finnvera, Business Finland, Finlands Industriinvestering Ab). Åtgärderna omfattar ökat risktagande,

ökande av hävstångseffekten av EU-finansiering och privat finansiering samt utveckling av nya finansieringsmodeller. Särskild uppmärksamhet ägnas åt snabbväxande företag och nya branscher.

Finnvera utreder möjligheter att öka risktagandet till samma nivå som i jämförelseländerna och att utöka användningen av exportkrediter för affärer med kort betalningstid. Business Finland och Finnvera stöder små och medelstora företags deltagande i internationella projekt genom EPC+F-modellen och stärker EU:s finansrådgivning tillsammans med kommuner och utvecklingsbolag. Man strävar efter att i större utsträckning använda instrument såsom InvestEU i riskkapitalinvesteringar, särskilt i uppstartsföretag och expanderande företag. Finlands Industriinvestering Ab stärker däremot finansiering på villkor för eget kapital med en ny strategi som ökar de internationella investerarens intresse och ökar fondstorlekarna. Dessutom utvecklas gemensamma fonder och avvecklas lagstiftningshinder från insamling av kapital. Med dessa åtgärder strävar man efter att skapa en mångsidig finansieringsväg som stöder företagets tillväxt och konkurrenskraft.

De största hindren gäller beskattning och finansreglering. De finländska riskkapitalfonderna är små jämfört med jämförelseländerna, vilket minskar deras attraktivitet på internationell nivå. Det behövs ändringar i fortsättningen så att beskattningen av fonder i kommanditbolagsform inte skulle tolkas som bedrivande av affärsverksamhet. Dessutom behöver skattepraxisen för investeringar som görs av stiftelser och allmännyttiga gemenskaper förtydligas. Den tillväxtstrategi för finansbranschen som finansministeriet ansvarar för, omfattar åtgärder för att förenkla regleringen och avveckla beskattningshinder. Även på EU-nivå främjar kommissionen och centralbanken att bankregleringen blir lättare och enklare vilket bidrar till tillgången till finansiering och konkurrens.

Helsingfors 10.12.2025

Näringsminister Sakari Puisto